

Stavebnictví a výrobci cihel hledají pevný bod

Praha 30. září 2022. Současná situace nejen ve stavebnictví je natolik turbulentní, že začíná platit slavný výrok filozofa Archiméda: Dejte mi pevný bod a já pohnu Zeměkoulí. Pojďme se společně pokusit najít tento pomyslný pevný bod, i když si uvědomujeme, že ani Archimedes nebyl úspěšný. Možná bude tou premisou, právě to, že je vše jinak... Jak současnou situaci vidí výrobci pálených cihel a tašek, kteří jsou sdružení v Cihlářském cechu Čech a Moravy.

Stavební produkce podle Českého statistického úřadu začala reálně meziročně klesat, což potvrzuje celkový trend snižování poptávky. Stavební úřady vydaly meziročně o 9,2 % stavebních povolení méně, protože developéři začínají vyčkávat s novými projekty. Meziročně bylo zahájeno o 28,6 % bytů méně. Dokončeno bylo o 6 % bytů méně. Zpomalují se totiž dokončovací práce, protože na stavbách stále chybí pracovníci a materiál je drahý. Individuální výstavba i rekonstrukce rovněž začíná zpomalovat, protože ji brzdí i vysoké úroky z hypotečních úvěrů.

Informace z trhu ukazují, že maloobchodní tržby klesají průřezově skoro ve všech odvětvích. Konečných zákazníků chodí méně, a i hobby markety výrazně snižují nákupy. Jak vyplývá ze statistik ČSÚ, začíná se vydávat méně stavebních povolení, developéři, pokud nemusí, odkládají začátek stavby. Věří, že budou klesat ceny materiálů. Lidé, kteří financovali nové byty pomocí hypotéky, si nové byty nepožizují a vyčkáávají.

Současná situace je dlouhodobě neudržitelná a pod vším jsou podepsané drahé energie. Klesající počet stavebních povolení se u cihlářů projeví již do konce roku. A to vše za situace kdy, byť drahé, přesto stále fungují dodávky energií a především plynu, který je pro cihláře doslova podmínkou dalšího fungování.

A jak tuto současnou situaci vidí zástupci Cihlářského svazu Čech a Moravy (CSCM)?

Ankety se zúčastnili:

Andrea Stejskalová, marketingová manažerka HELUZ

Jan Fiala, Cihelna Šterboholy

Roman Busta, obchodní ředitel Wienerberger.

Odpovídali na následující otázky:

1. Růst cen energií, materiálů, emisních povolenek trvá již déle než rok. Když se podíváte na začátek roku, co jste od roku 2022 očekávali? V čem se to splnilo a co naopak bylo úplně jinak?
2. Existuje pro vás nějaký ten pomyslný „pevný bod“, po kterém volal Archimédes?
3. Ceny cihel vzrostly o 100 procent. Vyrovнала se nabídka s poptávkou?

Odpovědi:

+ Růst cen energií, materiálů, emisních povolenek trvá již déle než rok. Když se podíváte na začátek roku, co jste od roku 2022 očekávali? V čem se to splnilo a co naopak bylo úplně jinak?

Andrea Stejskalová: Na bilancování roku 2022 je příliš brzy. Lze však konstatovat, že nám tento rok přinesl nové nelehké situace, které jsme doposud nepoznali. O to více nás těší, jak dobře se nám podařilo je zvládnout.

Jan Fiala: Tím, že začala válka se vše změnilo. Po zkušenostech s Krymem a okolními republikami, které Rusko anektovalo, nic nenaznačovalo, že budou nějaké zásadní změny. A vše se změnilo. Ceny nabraly neskutečný obrat vzhůru. Po letech klidu, nás čeká výrazné zvýšení nákladů. To jsem si skutečně nepředstavoval.

Roman Busta: Na počátku roku 2022 málokdo očekával válečný konflikt na Ukrajině vyvolaný Ruskem a z toho plynoucí nestabilitu trhu s energiemi, která vygenerovala ke konci léta strmý růst cen plynu i elektřiny. Čekali jsme silný rok v oblasti stavebního trhu, který naváže na rok 2021, ale i to, že poptávka bude postupně zpomalovat.

+ Existuje pro vás nějaký ten pomyslný „pevný bod“, po kterém volal Archimédes?

Andrea Stejskalová: Ano, tímto bodem je pro nás stav, ve kterém se aktuálně nacházíme. Od něj se posouváme dál s cílem trhu nabídnout ještě lepší výrobky a služby.

Jan Fiala: Rodina, kolektiv našem výrobním závodě. Kolektiv je již skoro 20 let konzistentní. Zažili jsme pár stavebních krizí, tak bychom mohli přežít i tuto.

Roman Busta: Pevný bod se z pohledu aktuálního trhu hledá obtížně, ale pro nestabilní dobu či trh je nutné mít připravené různé scénáře pro chod a řízení firmy. A to máme prodiskutované a připravené. Za mne to lze považovat právě za ten pomyslný pevný bod, protože máme silný tým a víme, kam směřujeme.

+ Ceny cihel vzrostly o 100 procent. Vyrovnala se nabídka s poptávkou?

Andrea Stejskalová: Bavíme-li se o nárůstu 100 procent, porovnáváme aktuální období s rokem 2018. Zásadní roli v růstu cen zapříčinilo nestabilní chování na straně vstupů, které odstartovalo již koncem roku 2021. I tak jsme se v roce 2022 potýkali s vysokou poptávkou, kterou se aktuálně daří plně pokrýt.

Jan Fiala: V našem segmentu malých cihel ten nárůst ceny není zatím tak vysoký, ale razantní je. Nabídka se ještě s poptávkou nepotkala. Domnívám se, že extrémním rokem bude rok 2023.

Roman Busta: Nemohu potvrdit, že ceny cihel narostly o 100 %, to tempo růstu je v průměru spíše poloviční, než uvádíte. Samozřejmě změny cen odráží zejména rostoucí cenu energií. Ve třetím čtvrtletí 2022 mohu potvrdit, že se nabídka a poptávka na stavebním trhu srovnávají.

V pravidelných tiskových zprávách se velice často objevovali i zástupce společnosti KM Beta. Dnes však přinášíme pouze následující zprávu: Na konci prázdnin rozeslal hodoniňský výrobce cihel KM

Beta svým zákazníkům e-mail s předmětem: Přerušeni výroby. Píše se v něm o tom, jak ceny plynu dopadají na chod této české firmy. KM Beta byla od začátku roku po krachu svého dodavatele nucena nakupovat energie na spotovém trhu. „Vzhledem k tomu, že ceny plynu za megawatthodinu stouply až šestinásobně, došlo k tomu, že se naše výroba stala nerentabilní,“ stojí v dopise a pokračuje: „V tuto chvíli se pro nás situace stala již vysoce nákladnou a nedovoluje nám vyrábět tak, aby to dávalo ekonomický smysl. Z tohoto důvodu jsme se rozhodli výrobu páleného zdiva Profiblok v nejbližší době přerušit.“

Více na www.cscm.cz

Kontakt: Ing. Jan Fiala, Cihlářský svaz Čech a Moravy

info@cscm.cz,

tel.: +420 603 410 891

Poznámka pro editory:

Cihly už jsou tak drahé, že je lidé přestávají kupovat, říká výrobce

„Na výrobní ceně cihly se energie podílejí zhruba 40 procenty,“ říká generální ředitel cihelen Heluz Jan Smola. Poptávka po cihlách spadla kvůli vysoké ceně o třetinu a společnost Heluz, která patří mezi největší výrobce cihel v zemi, proto podle svého šéfa Jana Smoly chystá zimní odstávky a údržby.

„Pro nás je limitující to, když naplníme sklady. V takovém momentě musí výroba skončit,“ říká v rozhovoru pro SZ Byznys Jan Smola, generální ředitel společnosti Heluz.

Po velké poptávce z loňského roku a začátku letošního má firma zatím sklady prázdné, ale jak Smola říká, to se může rychle změnit. Cena cihel je totiž na dvojnásobku a objednávky na další období jsou už teď o třetinu nižší než v minulosti. Ceny plynu jsou desetinásobně vyšší a jiná alternativa pro cihlářskou pec Heluzu neexistuje.

„Mluví se o elektřině, ale ani příkon pro celou obec, ve které naše fabrika sídlí, není takový, aby vystačil na provoz cihelny. Zdroje jako vodík nejsou vyřešené technologicky. Myslím si, že zrovna cihlářství je obor, který se bez plynu neobejde,“ dodává Smola, podle něhož některé cihelny současnou situaci nepřežijí.

„Problémem může být, že někteří, kteří zavřou, už to znovu nerozjedou. Ať už proto, že nebudou mít personál, nebo proto, že to ekonomicky neustojí,“ dodává.

O kolik je dnes dražší výroba jedné cihly?

Je to na dvojnásobku.

Cena se zvedla úměrně tomu, jak podražil plyn, nebo jste si sáhli i do marží?

Trochu jsme si do marží sáhli, ale ten prostor nebyl tak velký, jak bychom si představovali. Nás to rozhodně netěší, jestliže dnes cihly na rodinný dům nevyjdou na 300 až 400 tisíc, ale třeba na 800 tisíc či milion, některé zákazníky to může odradit. Klesající poptávka pak vede k problémům naplnění kapacity výroby.

Jaké jsou teď výrobní kapacity, jak moc je vysoká cena už teď limitující?

Stavebnictví jako takové má dlouhou setrvačnost, takže teď dojíždíme poptávku ze začátku letošního roku a z loňského roku, která byla velmi vysoká.

Tedy z doby, kdy cihly nebyly a čekalo se na ně?

Říká se, že nebyly, ale vždy jsme byli schopni do tří měsíců cihly dodat – myslím si, že to by mělo stačit. Teď tedy dobíhají tyto zakázky a zakázky lidí, kteří dokázali sehnat relativně levnou hypotéku. Už ale vidíme pokles poptávky na to budoucí období.

Jak velký je pokles poptávky a jak se bude výroba vyvíjet?

Ve standardních dobách byla cena energií 40 procent výrobních nákladů. Jestliže se vám těchto 40 procent zdesetinásobí, dostanete se na ceny, které trh už nemůže akceptovat.

A zatím je akceptuje? Vaše konkurence už oznámila, že kvůli vysokým cenám plynu výrobu nejspíš zastaví...

Zatím vidíme podstatně nižší poptávku pro příští rok. Snažíme se reagovat tím, že plánujeme odstávky na zimní období, údržby a investice do našeho zařízení a doufáme, že to bude stačit.

Co znamená podstatně nižší poptávka?

Pokles bych odhadl na 25 až 30 procent.

Jaké ceny plynu by pro vás už nebyly akceptovatelné?

O tom rozhodne trh a zákazníci. Podle mého názoru ty stávající ceny už akceptovatelné nejsou. To, že to trh zvládá, je jenom proto, že většina společností má ještě zafixováno a nekupuje celých sto procent za spotové, tedy aktuálně nabízené ceny.

Počítáte s tím, že budete muset odstavit pec? Jak je to náročný proces?

Je to jako ve sklářství, je otázkou týdnů ji odstavit a otázkou týdnů ji zase nastartovat. Náklady jsou v řádu milionů korun. Je to také otázka zaměstnanosti – v té minulé krizi ze stavebnictví odešla spousta zaměstnanců, kteří se už nikdy nevrátili. Domnívám se, že další odliv už si konkrétně výroba cihel dovolit nemůže.

Vy máte interní scénář, v jakém momentě byste přistupovali k vypínání pece?

Pro nás je limitující to, když naplníme sklady. V takovém momentě musí výroba skončit. Zatím nám ta velká poptávka sklady vyprázdnila, ale ono se to může velmi rychle otočit. Připravujeme na letošní zimu postupné odstávky jednotlivých závodů, ale tak, abychom dokázali naše lidi zaměstnat a nabídnout jim jinou práci.

Hrozí, že nás zaplaví levné cihly z ciziny?

Je pravda, že import cihel je determinovaný vzdáleností. Logistické náklady jsou poměrně vysoké a na vzdálenost 300 a více kilometrů se nevyplatí vozit. Problémem může být, že někteří, kteří zavrou, už to znovu nerozjedou. Ať už proto, že nebudou mít personál, nebo proto, že to ekonomicky neustojí.

Bavíme se o letošním roce, ale jaké budou ty další? Stavebnictví vždy krize hodně odnese...

Stavebnictví má obrovskou setrvačnost. My se tady teď bavíme o cenách energií, ale zakázky, které dnes naceňujeme, se budou realizovat za dva až tři měsíce. Nevíme, co tou dobou bude, ani nevíme, jestli budeme mít plyn. Ta nepředvídatelnost trhu je pro nás extrémně složitá. Nemáme prostor zvýšit ceny tak, abychom se pojistili, že vyrobíme za jakékoliv situace. Na druhou stranu potřebujeme sliby zákazníkům reálně dodržet. Co bude v příštích letech? Očekávám propad stavebnictví jako takového.

Jak moc se dá ve vašem případě na případný nedostatek plynu připravit? Existují alternativy pro výrobu? Skláři zkoušejí elektrickou vanu...

Domnívám se, že ne. Mluví se o elektřině, ale ani příkon pro celou obec, ve které naše fabrika sídlí, není takový, aby vystačil na provoz cihelny. Zdroje jako vodík nejsou vyřešené technologicky. Myslím si, že zrovna cihlářství je obor, který se bez plynu neobejde.

Loni jste koupili největšího českého výrobce izolačních skel. Je teď dobrá doba na nákupy? Víím, že se bavíme vůbec o udržení výroby, ale na druhou stranu některé firmy mohou zlevňovat.

Asi ano, ale nemyslím si, že ta doba už nastala. Firmy, pokud se prodávají, tak se prodávají na základě minulých výsledků a představa prodávajícího je jiná, než jakou jsme schopni akceptovat. Ale určitě ta doba přijde. My jsme česká firma, která 30 let investuje své vydělané peníze zpět. Určitě se akvizici nebráníme, ale teď máme dost práce začlenit tento zmiňovaný nákup do naší firmy.

Nemůže se tato doba stát soumrakem cihel?

Není to jen o cihlách. Za normální doby dělala cihla 10 procent z ceny stavby. U ostatních výrobců dochází k nárůstu cen také. Pokud srovnám zděný cihelný dům a dům z jiných materiálů, tak rozdíly nejsou až takové.